

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.
ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Однією з фундаментальних гарантій незалежності адвокатури є конфіденційність інформації, отриманої адвокатом. Стаття 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» закріплює, що адвокатська діяльність ґрунтується, з-поміж іншого, на основі принципу конфіденційності. Під час надання правничої допомоги клієнти довіряють адвокату факти, документи, електронні носії і деталі справи, які без необхідного захисту можуть стати доступними третім особам. У відповідності до ст. 10 Правил адвокатської етики, належне дотримання принципу конфіденційності в адвокатській практиці є запорукою ефективного захисту та встановлення довірчих відносин між адвокатом та клієнтом, тому в правовій науці важливим є аналіз не лише законодавчих норм, а й практичних викликів, що виникають внаслідок цифровізації, втручання державних органів або недобросовісної поведінки клієнтів.

Основою захисту професійної таємниці є конституційні положення. Зокрема, ст. 31 Конституції України гарантує таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції, допускаючи обмеження лише за судовим рішенням для запобігання злочинам або встановлення істини у кримінальній справі. Стаття 32 Конституції України захищає від збирання, використання та поширення конфіденційної інформації без згоди особи, дозволяючи втручання лише з підстав, визначених законом, в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини. Крім того, ст. 59 гарантує кожному право на професійну правничу допомогу й вільний вибір захисника своїх прав, що передбачає необхідність безперешкодного і конфіденційного спілкування між адвокатом та клієнтом [1].

У свою чергу, ст. 22 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» визначає адвокатську таємницю як будь-які відомості, отримані адвокатом при здійсненні професійної діяльності, що включає: інформацію про клієнта, питання, з яких він звертався, зміст консультацій та роз'яснень, документи та відомості на електронних носіях. Обов'язок зі збереження адвокатської таємниці не припиняється з завершенням справи; адвокат не має права розголошувати інформацію без письмової згоди клієнта й зобов'язаний за-

безпечити умови, що виключають доступ сторонніх осіб. Зазначений обов'язок поширюється також на помічників, стажистів та осіб, з якими адвокат перебуває у трудових відносинах [2].

З огляду на конкуренцію права на доступ до публічної інформації та адвокатської таємниці, Офіс Омбудсмена рекомендує застосовувати умовно «трискладовий тест» (ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації»). Це означає, що обмеження доступу до інформації можливе лише: 1) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя; 2) коли розголошення завдасть істотної шкоди цим інтересам; 3) коли шкода від розголошення перевищує суспільний інтерес [3]. Під час тренінгів Омбудсмена адвокатів закликали пам'ятати, що адвокатська таємниця стосується також відомостей на електронних носіях та персональних даних, а відносини щодо доступу до такої інформації регулюються Законом України «Про захист персональних даних» та Законом України «Про доступ до публічної інформації» [4].

Також варто зауважити, що Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства підкреслює, що довіра між адвокатом та клієнтом залежить від дотримання принципу конфіденційності. Розділ 2.3 Кодексу встановлює, що конфіденційність є «першорядним і фундаментальним правом та обов'язком адвоката», який стосується всієї інформації, отриманої від клієнта, незалежно від джерела; це зобов'язання не обмежене строками і поширюється також на помічників адвоката [5].

ЄСПЛ розглядає конфіденційність адвокатської діяльності як невід'ємний елемент права на справедливий суд. Наукова література групує рішення суду у три категорії: (1) конфіденційність спілкування між адвокатом і клієнтом; (2) обшуки в адвокатських приміщеннях та вилучення матеріалів; (3) контроль кореспонденції адвоката під час ув'язнення клієнтів. У рішенні «Німітц проти Німеччини» та інших справах суд підкреслював, що втручання у спілкування адвоката і клієнта можливе лише за суворих гарантій і пропорційних підстав, а відсутність належного захисту адвокатської таємниці порушує право на справедливий суд [6].

Попри наявність гарантій, у практиці трапляються обшуки адвокатських офісів, під час яких правоохоронці намагаються вилучити електронні носії або документи. Аналіз рішень Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду показує, що суди іноді відмовляють у визнанні вилучених матеріалів недопустимими, якщо адвокати не

довели, що вилучені пристрої містили адвокатську таємницю. Палата зазначила, що адвокатська таємниця поширюється лише на інформацію, пов'язану із захистом конкретного клієнта, і не покриває факти вчинення адвокатом кримінальних правопорушень. Разом із тим, суди підкреслюють, що присутність представника ради адвокатів регіону під час обшуку в адвоката є обов'язковою, а порушення цієї вимоги може бути підставою для скасування арешту майна [7].

Застосування електронної пошти, месенджерів, хмарних сервісів та дистанційних платформ збільшує ризик витоку інформації. В умовах воєнного стану нестабільний зв'язок ускладнює координацію, тому особливого значення набуває використання захищених каналів для спілкування між адвокатом і клієнтом. Забезпечення безпеки зв'язку є одним із ключових завдань адвоката, оскільки будь-яка компрометація може поставити під загрозу права клієнта та довіру до професії адвоката.

Розвиток технологій створює нові виклики: прослуховування мобільного зв'язку, сим-клонування, фальшиві базові станції та хакерські атаки. Адвокати зобов'язані дотримуватися цифрової гігієни та застосовувати двофакторну аутентифікацію, PGP-шифрування, VPN, зашифровані резервні копії та спеціальні месенджери (наприклад, Signal), а також регулярно змінювати паролі. Помічники та стажисти мають підписувати угоди про нерозголошення, вести журнали передачі документів і обмежувати доступ до справ третім особам.

Новації штучного інтелекту (ШІ) створюють додаткові загрози конфіденційності. Під час використання ШІ адвокати не повинні вводити персональні дані своїх клієнтів у запити, оскільки це може призвести до їх неконтрольованого поширення. Рекомендовано укладати з клієнтом договори, що дозволяють або забороняють використання ШІ, та забезпечувати, щоб у запитах не містилися відомості, які становлять адвокатську таємницю. Завантаження інформації до генеративних моделей може вважатися її розголошенням; практика зарубіжних юридичних етичних кодексів (наприклад, правило 1.6 Модельних правил АВА) зобов'язує адвокатів не передавати конфіденційні дані без згоди клієнта [8].

Дотримання конфіденційності ускладнюється, коли сам клієнт або інші особи (зокрема, помічники та стажисти) розкривають інформацію про справу. У практиці трапляються випадки, коли клієнт публікує документи у соціальних мережах або передає їх стороннім адвокатам, фактично позбавляючи адвоката можливості гарантувати секретність. Конфіденційність є основою довіри у відносинах «адвокат-клієнт», але доволі часто клієнти не усвідомлюють наслідків поширення конфіденційної інформації; тому адвокати повинні роз'яснювати їм про межі можливого розголосу.

Отже, збереження адвокатської таємниці є ключовою гарантією незалежності адвокатури та ефективності надання професійної правничої допомоги. Конституційні норми, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Правила адвокатської етики, а також Загальний кодекс для адвокатів країн Європейського Співтовариства та практика ЄСПЛ формують фундаментальний обов'язок адвоката зберігати конфіденційність отриманої інформації. Однак сучасні виклики — електронні комунікації, втручання правоохоронних органів, використання штучного інтелекту, нестабільність зв'язку під час воєнного стану, — вимагають нових підходів до забезпечення збереження адвокатської таємниці.

Список використаної літератури

1. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України № 5076-VI від 05.07.2012. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, № 27, ст.282
3. Про доступ до публічної інформації: Закон України № 2939-VI від 13.01.2011 Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 32, ст. 314
4. Доступ до інформації та адвокатська таємниця: «трискладовий тест» пояснили в Омбудсмена. Національна асоціація адвокатів України. 15.08.2024. — URL: <https://unba.org.ua/news/9417-dostup-do-informacii-ta-advokats-ka-taemnicya-triskladovij-test-poyasnili-v-ombudsmana>
5. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства. Міжнародний документ від 01.10.1988. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text#:~:text=2
6. Case of Niemietz v. Germany. 16.12.1992. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:\[%22001-57887%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{%22itemid%22:[%22001-57887%22]})
7. Обшук у адвоката і гарантії діяльності: 8 висновків АП ВАКС, які варто знати. Національна асоціація адвокатів України. 28.08.2024. URL: <https://unba.org.ua/news/9456-obshuk-u-advokata-i-garantii-diyal-nosti-8-visnovkiv-ap-vaks-yaki-var-to-znati.html>
8. Model Rules of Professional Conduct — Table of Contents. 2025. URL:https://www.americanbar.org/groups/professional_responsibility/publications/model_rules_of_professional_conduct/model_rules_of_professional_conduct_table_of_contents/

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук, доцент **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Ніколаєнко М. О.

Роль адвокатської етики в професійній діяльності адвоката 490

Олійник М. І.

Проблемні аспекти дотримання принципу конфіденційності
в адвокатській діяльності 493

Платонова О. А.

Етичні аспекти визначення та сплати гонорару в адвокатській
діяльності 497

Самойлова Ю. О.

Професійна етика адвоката у протистоянні процесуальному
тиску з боку сторони обвинувачення 499

Синицина В. Є.

Актуальні питання дотримання межі між свободою вираження
поглядів та порушення правил адвокатської етики 503

Скаблюк К. Ю.

Конфлікт інтересів у адвокатській діяльності 506

Собко Є. В.

Проблемні аспекти відносин адвоката з клієнтами в умовах
воєнного стану 510

Стефанський М. А.

Адвокатська етика як фактор формування довіри до системи
правосуддя 513

Тарасенко М. Л.

Дисциплінарна відповідальність адвоката у цифрову епоху:
публікації у соцмережах та професійна репутація 517

Тарасова В. О.

Етичні дилеми адвоката під час розгляду справ, які викликають
суспільний резонанс 521

Храмченкова М. В.

Професійна етика адвоката у цифрову епоху: використання
онлайн-комунікацій та соціальних мереж 523

Чумак А. О.

Використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності:
етичні та правові аспекти 526

Шевелєва К. Ю.

Використання соціальних мереж адвокатами: етичні межі
публічної комунікації 529